

MESLEĞİN İLK YILLARINDA PSİKOLOJİK DANIŞMANLARIN YAŞADIĞI SORUNLAR

Doç. Dr. Adem BAYAR, Amasya Üniversitesi

adembayar80@gmail.com

Gülçimen ÇALIŞKAN, Amasya Üniversitesi

glcmn.05@gmail.com

Özet

Bu çalışmanın amacı, mesleğin ilk yıllarında Psikolojik Danışmanların yaşadığı sorunları belirlemek ve çözüm önerileri sunmaktır. Bu çalışma nitel araştırma yaklaşımı kapsamında olgubilim deseni kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunda yer alan Psikolojik Danışmanlar amaçlı örneklem yöntemi çerçevesinde maksimum çeşitlilik örnekleme tekniği kullanılarak belirlenen farklı okullardaki 12 kişiden meydana gelmektedir. Araştırmacılar tarafından geliştirilen ve 6 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanan veriler betimsel analiz tekniği ile çözümlenmiştir. Elde edilen verilerin analizinde, Psikolojik Danışmanların problemleri; okul yönetiminden, öğretmenlerden, öğrencilerden, eğitim politikalarından ve ekonomik kaynaklı şekilde bulunmuştur. Psikolojik Danışmanlar problemlerin çözümü için okul yönetimi, öğretmenler, mesleğin sorumlulukları, öğrenciler, eğitim politikaları ve ekonomi açısından önerilerini belirtmişlerdir. Problemlerin çözümünde en çok okul idaresine, Psikolojik Danışmana, Rehberlik Araştırma Merkezi'ne, Milli Eğitim Bakanlığı'na, alan akademisyenlerine ve sendika/derneklere sorumluluk düştüğü bulunmuştur. Elde edilen bulgular ilgili araştırma sonuçları doğrultusunda yorumlanarak tartışılmış ve sonuç olarak Psikolojik Danışmanların iletişimde bulunduğu her bir paydaşın işbirliği içerisinde hareket etmesinin sorunların giderilmesinde önemli olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Psikolojik Danışman, sorun, mesleğin ilk yılları

PROBLEMS FACED BY PSYCHOLOGICAL ADVISORS IN THE FIRST YEARS OF THE PROFESSION

Abstract

The aim of this study is to identify the problems experienced by Psychological Counselors in the first years of the profession and to offer solutions. This study was carried out using the phenomenology design within the scope of qualitative research approach. Psychological Counselors in the study group consist of 12 people from different schools determined by using the maximum diversity sampling technique within the framework of the purposeful sampling method. The data collected using a semi-structured interview form consisting of 6 questions developed by the researchers were analyzed by descriptive analysis technique. In the analysis of the obtained data, the problems of the Psychological Counselors; It was found in the form of school management, teachers, students, education policies and economic resources. Psychological Counselors stated their suggestions for the solution of problems in terms of school management, teachers, responsibilities of the profession, students, education policies and economy. It has been found that the school administration, Psychological Counselor, Guidance Research Center, Ministry of National Education, field academics and unions/associations are mostly responsible for solving problems. The findings were interpreted and discussed in line with the results of the relevant research, and as a result, it was concluded that it is important for the Psychological Counselors to act in cooperation with each stakeholder they communicate with in eliminating the problems.

Key Words: Psychological Counselor, problem, early years of the profession

GİRİŞ

Son yıllarda gerek yazılı gerekse görsel medyada hem ulusal hem de uluslararası düzeyde eğitimle ilgili yapılan tartışmalardan bir tanesi de öğretmenlerin yaşadığı sorunlardır. Bu bağlamda ulusal medyada çıkan bir haberde

www.jret.org @Her hakkı saklıdır. Dergide yayınlanan yazıların; intihal, etik ve diğer tüm sorumluluğu yazara/yazarlara aittir.

Anadolu’da bir kentte 4’üncü sınıfların Psikolojik Danışmanı M.T. bağımlılıkla mücadele eğitimi sırasında “Dengeli beslenme ve uyku düzeni” konulu rehberlik çalışması yapmış ve bir öğrencinin “Peygamber efendimiz gündüzleri iki saat uyurmuş.” diye görüş bildirmesi üzerine Psikolojik Danışman M.T., “Çocuklar, içinde bulunduğumuz çağ ile bundan yıllar öncesi arasında farklar bulunmaktadır. Uyku ve dinlenme ihtiyacı bireylerin yaşlarına ve yaşadıkları ortama göre, gün içindeki tempolarına göre farklılıklar göstermektedir. Sizin gün içerisinde hem sosyal hem akademik hem de zihinsel olarak en üst düzeye ulaşabilmeniz için en ideal olan akşam 22.00 ile sabah 08.00 saatleri arası uykuda bulunmanız” diye yanıt vermiştir. 4. sınıf öğrencisi Psikolojik Danışmanın bu cevabını başka bir kurumda yönetici olan babasına anlatmış ve öğrencinin babası Psikolojik Danışman M.T.’den şikâyetçi olmuş. Durumun İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bildirilmesi üzerine Psikolojik Danışman M.T hakkında “İnanca ve peygambere saygısızlık yapmak, öğrenciyi travma yaşatmak, dini değerleri aşağılamak” suçlamasıyla soruşturma başlatılmıştır (Cumhuriyet, 2021).

Ulusal medyaya yansıyan başka bir haberde ise İstanbul’da bir Anadolu lisesinde Psikolojik Danışman olarak çalışan A.Y. bulunduğu okulun 900 kişilik olduğunu ve birebir rehberlik yapamadığını, daha çok grup rehberliğine yoğunlaştığını ifade etmektedir. Görev yaptığı ilçede 90 okul bulunduğunu fakat yalnızca 25 tanesinde Psikolojik Danışman istihdam edildiğini ve bu nedenle haftanın belli günleri başka okullara görevlendirildiğini ifade etmektedir. Bu nedenle veriminin düştüğünü ve öğrencilerine kaliteli rehberlik hizmeti sunamadığını ifade etmektedir (Yeniakit, 2013).

Yukarıda görüldüğü üzere Psikolojik Danışmanların yaşadığı sorunlar önemli ve üzerinde durulması gereken konulardan bir tanesidir. Bundan dolayı ilgili çalışma alana ciddi anlamda katkı sağlayacağından dolayı önem arz etmektedir.

LİTERATÜR TARAMASI

Bu başlık altında sırasıyla psikolojik danışma ve rehberlik ve bir meslek olarak psikolojik danışmanlık konularına değinilmiştir.

Psikolojik Danışma ve Rehberlik

İlgili literatüre bakıldığında ‘Psikolojik Danışma ve Rehberlik’ kavramının farklı biçimlerde tanımlandığı görülmektedir. Yeşilyaprak’a (2009) göre; Rehberlik ve Psikolojik Danışma (PDR), bireye kendini gerçekleştirme sürecinde destek veren, gelişim özelliklerine uygun ortamlar oluşturmasında farkındalık sağlayan ve bireye değer veren psikolojik yardım hizmetleridir. Schmidt’e (1996) göre; Rehberlik ve Psikolojik danışma, bireyin ihtiyaçlarının belirlenmesine yardım etmek amacıyla bireyle ilişki kurma, bireyin ihtiyaçlarının doyumuna hizmet etme, etkili karar alma planlarını gerçekleştirme ve bireyde kişisel farkındalık geliştirmeye destek olma sürecidir (Akt. Ültanır, 2005).

Yukarıda tanımlarda da görüldüğü gibi Rehberlik ve Psikolojik Danışma bireylerin iyi oluşlarına hizmet etmek için bireyle güvene dayalı ilişki kurarak psikolojik sağlamlıklarını artırma sürecidir.

Psikolojik Danışman

İlgili literatüre bakıldığında ‘Psikolojik Danışman’ kavramının farklı biçimlerde tanımlandığı görülmektedir. Amerikan Psikolojik Danışma Derneği’ne (APA) göre Psikolojik Danışman: “Ruh sağlığı; kişinin iyi hali, kişisel ve meslek gelişimi ile patoloji konularını ele alacak şekilde uygulanmasıdır.” Psikolojik Danışman, eğitim-öğretim kurumlarındaki rehberlik servisleri ile rehberlik ve araştırma merkezlerinde öğrencilere rehberlik ve psikolojik danışma hizmeti veren, üniversitelerin psikolojik danışma ve rehberlik ile eğitimde psikolojik hizmetler alanında lisans eğitimi almış personeldir (MEB, 2001).

Yukarıda tanımlarda da görüldüğü gibi Psikolojik Danışman; ruh sağlığı ve psikoloji konularında bireye hizmet verebilecek yeterliliğe sahip, problemleri ile ilgili farkındalık sağlayan ve kendini gerçekleştirmesine yardımcı olan alan uzmanlarıdır.

Psikolojik Danışmanların Eğitimi ve Mesleki Kimliği

Globalleşme ile Psikolojik Danışmanların, iktisadi reformsal değişim, farklılaşan aile modeli, çok kültürlülük, bilim ve teknolojinin günlük hayata etkileri ile toplumdaki önemi artmıştır. Buna bağlı olarak PDR’ nin çalışma alanı çeşitlenmiş çoğunlukla okul ortamında gerçekleştirilmesine rağmen ihtiyaçlara bağlı olarak çeşitli kurumlarda da yer edinmiştir (Yeşilyaprak, 2009).

Ülkemizde Rehberlik ve Psikolojik Danışma hizmetleri ile ilgili bilinçli çaba 1950'den sonra ortaya çıksa da bu hizmetlerin 60 yılın üzerinde bir geçmişi bulunmaktadır (Doğan, 1996). Özellikle 1982 yılında yürürlüğe giren Yükseköğretim Kanunu ile PDR eğitiminin hızla yaygınlaştığı görülmektedir (Yeşilyaprak, 2009). 2000 yılından itibaren lisans programları ve PDR arasında ders sayısı, çeşidi, kapsam ve kredilendirme yönünden bulunan farklılıkları gidermek için ortak bir program taslağı oluşturulmaya çalışılmıştır. Alan yeterliklerine dayanan taslak, akademisyenlerin değerlendirmesi sonucunda 2004 yılında kabul edilerek benimsenmiştir (Akkoyun, 1995; Yeşilyaprak, 2009).

ABD'den ve Avrupadan farklı olarak Türkiye'de Psikolojik Danışma ve Rehberlik mesleği lisans düzeyindeki programlar ile sağlanmaktadır (Yeşilyaprak, 2009). Bazı alan akademisyenleri, eğitimin ABD'deki gibi lisansüstü düzeyde olması gerektiğini isterken akademisyenlerin çoğu okullarda Psikolojik Danışmanlara duyulan ihtiyacı dikkate alarak lisans eğitimi ile mesleki eğitimin verilmesini savunmaktadır (Akkoyun, 1995). Günümüzde Psikolojik Danışman olabilmek için lisans düzeyinde eğitim veren üniversiteden mezun olmak yeterlidir (Ültanır, 2005).

Dryden, Charles ve Woolfe (1989) danışma psikolojisi eğitimi programında; kuram bilgisi, beceri eğitimi, denetimli olarak psikolojik danışma yapma ve kişisel gelişme etkinliklerinden yararlanma olarak 4 unsurun önemli olduğunu söylemektedirler (Akt. Akkoyun, 1990). Corey ise (2005), etkili bir psikolojik danışman; güçlü bir kişilik yapısına sahip, kendi güçlerini tanıyan ve kabul etmeyi başaran, yaşamını biçimlendirecek tercihler yapabilen aynı zaman da değişime açık, yaşama bağlı ve bu yönde tercihler yaptığını belirtmektedir. Ayrıca ince bir mizah anlayışına sahip, otantik, samimi ve dürüst olarak tanımlar. Böylece kültürün etkilerine karşı duyarlı, anı yaşama eğiliminde ve ilişkilerinde sağlıklı sınırlar çizdiklerini ifade eder. Bu özelliklere sahip Psikolojik Danışmanların mesleki kimlik geliştirmelerinin daha kolay olacağını belirtmektedir (Akt. Akar, 2016).

Bir Meslek Olarak Psikolojik Danışmanlık

Çocuğun iyilik halinin korunmasının okul başarısına etkisi bilinmektedir. Son yüzyılda okullarda; alkol ve uyuşturucu kullanımına yönelim, hırsızlık, okul araç-gereçlerine zarar verme, okul zorbalığı, intihar ve devamsızlık eğiliminin arttığı görülmektedir. Ayrıca gençler mesleki yönelimlerine uygun olan eğitsel yönlendirmelere ihtiyaç duymaktadır. Bu ihtiyaçlar günümüzde eğitim öğretim sisteminde Psikolojik Danışma ve Rehberlik mesleğinin önemini artırmaktadır (Ültanır, 2005).

Eğitim sürecinde sürekli dile getirilen, PDR hizmetlerine problem çözücü olarak yaklaşılması, MEB'in bunu bir düzene yerleştirememesinden kaynaklanmaktadır (Doğan, 1996). Bu nedenle Psikolojik Danışmanlar çoğunlukla rol karmaşası yaşamaktadır. Okullarda sadece problem oluşturan ve başarısız olan öğrencilere yönelik çare bulucu bir hizmet sunuyormuş gibi algılanmaktadır. Bu durumun 2000'li yıllarda eleştirilmesiyle Türkiye'de "gelişimsel" yaklaşıma dayalı PDR program modeli önerilmiştir (Nazlı, 2003). Bu doğrultuda ilk adım 2004-2005 öğretim yılında atılmıştır. İlköğretim okullarının programları, yapılandırıcılık eğitim felsefesi ve kapsamlı gelişimsel rehberlik yaklaşımı ile yeniden düzenlenmiştir. Böylelikle haftalık ders programı çizelgelerine "Rehberlik ve Sosyal Etkinlikler" için (1-8. sınıf) zorunlu ders saati eklenmiştir. Sonraki süreçte "Sınıf Rehberlik Programı" 2006 yılında uygulanmaya başlanmış bu sayede öğretim programları ile bütünleşik olarak rehberlik kazanımlarına yer verilmiş olup, gelişimsel modele uygun programlarda hazırlanmıştır (Doğan, 2005).

Türkiye'de PDR mezunları, daha çok okullarda, üniversitelere hazırlık yapan özel kurs merkezlerinde ve bazı üniversitelerin psikolojik danışma ve rehberlik merkezlerinde istihdam edilmektedir. Türkiye'de PDR hizmetleri; Okul psikolojik danışmanlığı, evlilik ve aile danışmanlığı, terapötik danışmanlık, halkla ilişkiler danışmanlığı şeklinde gerçekleştirilmektedir. Psikolojik Danışmanlık hizmetlerinin, özel psikolojik danışmanlık merkezlerinde, kamu kuruluşlarında, sağlık ve endüstri kuruluşlarında sürdüğü görülmektedir (Ültanır, 2005).

Mesleğin ilk yıllarında Psikolojik Danışmanların problemler yaşadığı görülmektedir. Bu nedenle mesleğin ilk yıllarında Psikolojik Danışmanların yaşadığı sorunları belirlemek ve çözüm önerileri sunmak alana ciddi anlamda katkı sağlayacağından dolayı önemlidir. Bu bağlamda, çalışmanın amacı, mesleğin ilk yıllarında Psikolojik Danışmanların yaşadığı sorunları belirlemek ve çözüm önerileri sunmaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Psikolojik Danışmanların yaşanan problemlere ilişkin algıları nelerdir?
2. Psikolojik Danışmanların karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
3. Psikolojik Danışmanların karşılaştıkları sorunlara karşı çözüm önerileri nelerdir?

YÖNTEM

Bu başlık altında araştırmacının yöntemi, araştırmacının deseni, çalışma grubu, verilerin toplanması ve analizi, araştırmacıların rolü başlıklarına yer verilmiştir.

Araştırmacının Yöntemi

İlgili araştırma nitel araştırma anlayışı çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma, problemi olduğu ortam içerisinde anlamaya çalışan ve problemi sorgulayıcı ve yorumlayıcı bakış açısı ile ele alan bir yöntemdir (Guba ve Lincoln, 1994; Klenke, 2016; Akt. Baltacı, 2019).

Araştırma Deseni

Çalışma nitel araştırma desenlerinden biri olan olgu bilim deseni ile gerçekleştirilmiştir. Olgu bilim çalışmalarında genellikle bir olguya ilişkin bireysel algıların ortaya çıkarılması ve yorumlanması amaçlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2008; Akt. Karademir, Sarikahya ve Altunsoy, 2017).

Çalışma Grubu

Çalışma grubunda yer alan Psikolojik Danışmanlar amaçlı örneklem yöntemi çerçevesinde maksimum çeşitlilik örnekleme tekniği kullanılarak belirlenmiştir.

Katılımcılar Anadolu'nun bir ilinde, %58'i ortaokul, %33'ü ortaöğretim ve %8'i ilkokulda görev yapan; %91' kadın ve %8'i erkek olmak üzere 12 Psikolojik Danışmandan oluşmaktadır. Katılımcıların %50'si üç yıl, %41'i iki yıl, %8'i dört yıldır Psikolojik Danışman olarak görev yapmaktadır. Katılımcıların kimliklerini ortaya koyacak herhangi bir bilgiye çalışma içerisinde yer verilmemiş olup katılımcıların mülakattaki söylemlerinden bir kısmı bulguları destekleyici ve kanıt olarak alıntılar şeklinde araştırmada yer almıştır. Araştırmada yer alan Psikolojik Danışmanlar K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11 ve K12 şeklinde kodlanmıştır.

Tablo 1: Çalışmaya Katılan Psikolojik Danışmanlara İlişkin Betimsel Veriler

Cinsiyet	f	%	Çalıştığı okul türü	f	%	Görev süresi	f	%
Kadın	11	91	Ortaokul	7	58	Üç yıl	6	50
Erkek	1	8	Ortaöğretim	4	33	İki yıl	5	41
			İlkokul	1	8	Dört yıl	1	8
Toplam	12	100	Toplam	12	100	Toplam	12	100

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmacılar tarafından geliştirilen ve 6 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak veriler toplanmıştır. Görüşme formu hazırlanırken çalışmanın amacı göz önünde bulundurularak ilgili literatür taranmış, gerekli uzman görüşleri alınmış olup, form son halini almıştır. Katılımcılara görüşme sorularını açık ve samimi yanıtlamaları için araştırma konusu ile ilgili gerekli bilgilendirmeler yapılmış, kendilerini rahat hissedecekleri, istedikleri yer (okul, kafeterya vb.) ve saatte buluşularak yarı yapılandırılmış mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar kişisel bilgileri gizli kalacak biçimde kodlanmış, katılımcıların vermiş olduğu yanıtların bir kısmı bulgular bölümünde örnek cümle olarak yer almıştır.

Katılımcılardan alınan izin doğrultusunda görüşmeler Word programında yazılı hale getirilmiştir. Toplanan veriler betimsel analiz tekniği ile çözümlenmiştir. Betimsel analizde özetlenen ve yorumlanan veriler, içerik analizinde derinlemesine incelenerek fark edilemeyen kavram ve temalar keşfedilmeye çalışılır. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguların düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır (Sözbilir, 2009).

Araştırmacıların Rolü

Birinci araştırmacı 3,5 yıl MEB'de görev yaptıktan sonra 2013 yılından beri üniversitede akademisyen olarak görev yapmaktadır. Kendisi de mesleğin ilk yıllarında sorunlar yaşayan araştırmacı, öğrencilerinin de yaşadıkları sorunlara kulak misafiri olmaktadır. Bu doğrultuda araştırmacı Psikolojik Danışmanların yaşadıkları sorunlara dikkat çekmek, bu sorunlara yönelik olası çözüm yolları ortaya koymak amacı ile bu çalışmayı gerçekleştirmeye karar vermiştir.

İkinci araştırmacı lisans eğitimini tamamladıktan sonra MEB'e bağlı bir okulda 3 yıldır Psikolojik Danışman olarak görev yapmaktadır. Mesleğin ilk yıllarında hem kendisinin karşılaştığı sorunlar hem de diğer Psikolojik Danışman

arkadaşlarının karşılaştığı sorunlara dikkat çekmek ve olası çözüm yolları ortaya koymak amacı ile bu çalışmayı gerçekleştirmeye karar vermiştir.

BULGULAR

Bu çalışma, mesleğin ilk yıllarında Psikolojik Danışmanların yaşadığı sorunları belirlemek ve çözüm önerileri sunmak amacıyla yürütülmüştür. Bu bölümde toplanan verilerin betimsel analizi sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Araştırmada araştırmacıların kendi deneyimleri ve literatür taramasına dayalı olarak kodlar oluşturulmuştur.

Çalışmanın amacına hizmet etmesi için araştırmacılar çalışmaya katılan Psikolojik Danışmanlara öncelikli olarak, “Sorun kavramını nasıl tanımlarsınız?” sorusunu yöneltmiştir. Bu soruya ilişkin elde edilen veriler araştırmacılar tarafından analiz edildiğinde katılımcıların sorun kavramını; 1. olumsuz durum, 2. engel ve 3. çözülmesi gereken durum kavramları ile ifade ettikleri bulunmuştur. Katılımcı görüşlerine ilişkin kodlamalar Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2: Sorun Kavramına Yönelik Görüşler

No	Kodlar	<i>f</i>	%	Örnek Cümle
1	olumsuz durum	5	41	‘Var olan rutin içinde yer almayan normal dışı olumsuz her türlü durum.’ (K5).
2	engel	4	33	‘Tamamlamak istediğim herhangi bir hedefte önüme çıkan engel.’ (K2).
3	çözülmesi gereken durum	3	25	‘Çözülmesi gereken problem durumu.’ (K11).
	Toplam	12	100	

Tablo 2’de görüldüğü gibi katılımcıların sorun kavramının tanımına ilişkin görüşleri; %41 oranında olumsuz durum, %33 oranında engel, %25 oranında çözülmesi gereken durum şeklinde sıralanmıştır.

Çalışmanın amacına hizmet etmesi için araştırmacılar çalışmaya katılan Psikolojik Danışmanlara ikinci olarak, ‘Psikolojik Danışman denilince aklınıza ne gelmektedir?’ sorusunu yöneltmiştir. Bu soruya ilişkin elde edilen veriler araştırmacılar tarafından analiz edildiğinde katılımcıların Psikolojik Danışman kavramını; 1. psikolojik destek sağlayan, 2. yol gösteren, 3. farkındalık sağlayan ve 4. empati kavramları ile ifade ettikleri bulunmuştur. Katılımcı görüşlerine ilişkin kodlamalar Tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3: Psikolojik Danışman Kavramına Yönelik Görüşler

No	Kodlar	<i>f</i>	%	Örnek Cümle
1	psikolojik destek sağlayan	4	33	‘Daha çok eğitim alanında görev yapan ve bireylere psikolojik destek sağlayan uzman kişi.’ (K6).
2	yol gösteren	4	33	‘Bireylerin problemlerini çözmesinde yol gösteren kişi’ (K1).
3	farkındalık sağlayan	2	16	‘Etkili iletişimle insanların problemlerini çözmelerinde farkındalık sağlayan kişi.’ (K8).
4	empati	2	16	‘İnsanlarla empati kurarak onlara destek olan kişi’ (K2).
	Toplam	12	100	

Tablo 3’de görüldüğü gibi katılımcıların Psikolojik Danışman kavramının tanımına ilişkin görüşleri; %33 oranında psikolojik destek sağlayan, %33 oranında yol gösteren, %16 oranında farkındalık sağlayan ve %16 oranında empati şeklinde sıralanmıştır.

Çalışmaya katılan araştırma grubuna üçüncü olarak, “Mesleğin ilk yıllarında Psikolojik Danışmanların karşılaştığı sorunlar nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Psikolojik Danışmanların bu soruya vermiş oldukları yanıtlardan elde edilen kodlamalar Tablo 4, Tablo 5, Tablo 6, Tablo 7, Tablo 8, Tablo 9 ve Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 4: Mesleğin İlk Yıllarında Psikolojik Danışmanların Okul Yönetiminden Kaynaklı Sorunlara Yönelik Görüşleri

Tema	No	Kodlar	f	%	Örnek Cümle
Okul yönetiminde kaynaklı	1	yetersiz destek	4	33	‘Bazen yapılan işin önemsenmediği yeterli desteğin verilmediği, yapılan çalışmaların takdir edilmediği oluyor.’ (K9).
	2	angarya işler	4	33	‘Görevlerimiz dışında gereksiz işler veriliyor.’ (K12).
	3	bilgi eksikliği	4	33	‘Rehberlik servisinin yaptığı işleri tam olarak anlayamıyorlar.’ (K2).
		Toplam	12	100	

Tablo 4’e göre katılımcıların okul yönetiminden kaynaklı sorunları, %33 oranında “yetersiz destek”, %33 oranında “angarya işler”, %33 oranında “bilgi eksikliği” şeklinde sıralanmıştır.

Tablo 5: Mesleğin İlk Yıllarında Psikolojik Danışmanların Öğretmenlerden Kaynaklı Sorunlara Yönelik Görüşleri

Tema	No	Kodlar	f	%	Örnek Cümle
Öğretmenlerde kaynaklı	1	eksik işbirliği	6	50	‘Ortak rehberlik anlayışı oluşturma konusunda iş birliği yapmıyorlar.’ (K10).
	2	önyargılar	3	25	‘Psikolojik danışmanlara karşı önyargılılar. Odamızın olması, derse girmememiz rahat bir meslek olarak algılanıyor.’ (K7).
	3	duyarsızlık	2	16	‘Öğretmenler rehberlik hizmetlerine karşı duyarsız davranıyor. Kendilerinden destek beklediğimizde ne gerek var anlayışına bürünüyorlar.’ (K3).
	4	bilgi eksikliği	1	8	‘Rehberlikle ilgili bilgi eksiklikleri var.’ (K6).
		Toplam	12	100	

Tablo 5’e göre katılımcıların öğretmenlerden kaynaklı sorunları, %50 oranında “eksik iş birliği”, %25 oranında “önyargılar”, %16 oranında “duyarsızlık”, %8 oranında “bilgi eksikliği” şeklinde sıralanmıştır.

Tablo 6: Mesleğin İlk Yıllarında Psikolojik Danışmanların Mesleğin Sorumluluklarından Kaynaklı Sorunlara Yönelik Görüşleri

Tema	No	Kodlar	f	%	Örnek Cümle
Mesleğin sorumluluklarından	1	bildirim yükümlülüğü	7	58	‘İhmal ve istismar durumlarında P.D. üzerinde çok fazla sorumluluk kalıyor ve baskı hissediyoruz.’ (K4).
	2	eksik görev tanımı	3	25	‘P.D. ve öğretmenlik olarak görevlerimizin net olmaması.’ (K6).
	3	evrak işleri	2	16	‘Sürekli evrak işleri olması ve e-rehberliğe veri girilmesi zor oluyor.’ (K5).
		Toplam	12	100	

kay
nakl
ı

Tablo 6'ya göre katılımcıların mesleğin sorumluluklarından kaynaklı sorunları, %58 oranında "bildirim yükümlülüğü", %25 oranında "eksik görev tanımı", %16 oranında "evrak işleri" şeklinde sıralanmıştır.

Tablo 7: Mesleğin İlk Yıllarında Psikolojik Danışmanların Öğrencilerden Kaynaklı Sorunlara Yönelik Görüşleri

Tema	No	Kodlar	f	%	Örnek Cümle
Öğr enci lerd en kay nakl ı	1	bilgi eksikliği	7	58	'Rehberlik servisinin işleyişini tam olarak kavrayamamaktan kaynaklı dersten kaçış yeri olarak görüyorlar.' (K1).
	2	yanlış algılar	3	25	'Okulda rehberlik servisi idari kadro ile aynı katta olduğu için öğrenciler beni de idareci olarak görüyorlar.' (K10).
	3	davranış problemleri	2	16	'Bazı öğrenciler kendini açmaya ve paylaşım yapmaya direnç gösteriyor.' (K12).
		Toplam	12	100	

Tablo 7'ye göre katılımcıların öğrencilerden kaynaklı sorunları, %58 oranında "bilgi eksikliği", %25 oranında "yanlış algılar", %16 oranında "davranış problemleri" şeklinde sıralanmıştır.

Tablo 8: Mesleğin İlk Yıllarında Psikolojik Danışmanların Eğitim Politikalarından Kaynaklı Sorunlara Yönelik Görüşleri

Tema	No	Kodlar	f	%	Örnek Cümle
Eğiti m polit ikala rınd an kay nakl ı	1	eksik görev tanımı	5	41	'Rehberlik görev tanımları iyi yapılmadığı için zorluk yaşıyoruz.' (K8).
	2	yönetmelik/mevzuat	5	41	'İki okula görevlendirme olunca öğrenciler ile ilgilenmek zor oluyor.' (K2).
	3	değersizlik	2	16	'Ülke boyutunda yeterince değerimiz ve ihtiyacımız bilinmiyor.' (K7).
		Toplam	12	100	

Tablo 8'e göre katılımcıların eğitim politikalarından kaynaklı sorunları, %41 oranında "eksik görev tanımı", %41 oranında "yönetmelik/mevzuat", %16 oranında "değersizlik" şeklinde sıralanmıştır.

Tablo 9: Mesleğin İlk yıllarında Psikolojik Danışmanların Ekonomik Kaynaklı Sorunlara Yönelik Görüşleri

Tema	No	Kodlar	f	%	Örnek Cümle
Eko no mik kay	1	yetersiz maaş	6	50	'Aldığımız maaş yeterli gelmiyor.' (K5).
	2	materyal masrafı	2	16	'Form ve evraklar çok fazla. Yapılan faaliyetler ve etkinlikler için ek bütçe verilmiyor.' (K1).

nakl	3	eksik donanım	2	16	‘İlk çalıştığım okul köy okuluydu. Ne bilgisayar ne yazıcı temin edememiştik.’ (K10).
i	4	kısıtlı imkân	2	16	‘Köy okulunda imkânlar kısıtlı olduğu için çalışmalarını istediğimiz gibi yapamıyoruz.’ (K4).
		Toplam	12	100	

Tablo 9’a göre katılımcıların ekonomi kaynaklı sorunları, %50 oranında “yetersiz maaş”, %16 oranında “materyal masrafı”, %16 oranında “eksik donanım”, %16 oranında “kısıtlı imkân” şeklinde sıralanmıştır.

Çalışmaya katılan araştırma grubuna dördüncü olarak, “Mesleğin ilk yıllarında Psikolojik Danışmanların karşılaştığı sorunların üstesinden gelmesi için neler yapılmalıdır?” sorusu yöneltilmiştir. Psikolojik Danışmanların bu soruya vermiş oldukları yanıtlardan elde edilen kodlamalar Tablo 10, Tablo 11, Tablo 12, Tablo 13, Tablo 14 ve Tablo 15’de gösterilmiştir.

Tablo 10: Mesleğin İlk Yıllarında Psikolojik Danışmanların Okul Yönetimi Açısından Yapılacaklara İlişkin Görüşleri

Tema	No	Kodlar	f	%	Örnek Cümle
Okul yön	1	destekleyici tutum	6	50	‘Destekleyici tutum sergilenmelidir.’ (K2).
etim	2	bilgilendirme çalışmaları	6	50	‘Mesleğimize bakışı düzeltecek eğitimler verilmelidir.’ (K5).
i		Toplam	12	100	
açısı					
nda					
n					

Tablo 10’a göre katılımcıların okul yönetimi açısından yapılacaklara ilişkin görüşleri, %50 oranında “destekleyici tutum” ve %50 oranında “bilgilendirme çalışmaları” şeklinde sıralanmıştır.

Tablo 11: Mesleğin İlk Yıllarında Psikolojik Danışmanların Öğretmenler Açısından Yapılacaklara İlişkin Görüşleri

Tema	No	Kodlar	f	%	Örnek Cümle
Öğr	1	açık iş birliği	5	41	‘Öğretmenler iş birliğine açık olmalıdır.’ (K9).
etm	2	bilgilendirme çalışmaları	5	41	‘Yaptığımız işler konusunda bilgi verilip, doğru tanıtım yapılmalıdır.’ (K11).
enle	3	açık iletişim	2	16	‘Öğretmenlerin önyargılarını gidermek için iletişime açık olunmalıdır.’ (K4).
rde		Toplam	12	100	
n					
açısı					
nda					
n					

Tablo 11’e göre katılımcıların öğretmenler açısından yapılacaklara ilişkin görüşleri, %41 oranında “açık iş birliği”, %41 oranında “bilgilendirme çalışmaları”, %16 oranında “açık iletişim” şeklinde sıralanmıştır.

Tablo 12: Mesleğin İlk yıllarında Psikolojik Danışmanların Mesleğin Sorumlulukları Açısından Yapılacaklara İlişkin Görüşleri

Tema	No	Kodlar	f	%	Örnek Cümle
------	----	--------	---	---	-------------

Mes leği n soru mlul ukla rı açısı nda n	1	kendini geliştirme	4	33	'Karşılaştığım mesleki sorunlarda bilgilerimi geliştirecek kitaplar okuyor, araştırmalar yapıyorum.' (K4).
	2	sorumluluğun paylaşılması	4	33	'Bildirim durumlarında sorumluluk paylaşılmalı.' (K2).
	3	mesleği kabullenme	2	16	'Mesleğin sorumlulukları konusunda anlayışlı olunmalı ve kabullenici olunmalı.' (K9).
	4	oryantasyon çalışmaları	2	16	'Mesleğin ilk yıllarında P.D.'lara oryantasyon çalışmaları yapılmalıdır.' (K1).
		Toplam	12	100	

Tablo 12'e göre katılımcıların mesleğin sorumlulukları açısından yapılacaklara ilişkin görüşleri, %33 oranında "kendini geliştirmeye", %33 oranında "sorumluluğun paylaşılması", %16 oranında "mesleği kabullenme", %16 oranında "oryantasyon çalışmaları" şeklinde sıralanmıştır.

Tablo 13: Mesleğin İlk Yıllarında Psikolojik Danışmanların Öğrenciler Açısından Yapılacaklara İlişkin Görüşleri

Tema	No	Kodlar	f	%	Örnek Cümle
Öğr enci ler açısı nda n	1	bilgilendirme çalışmaları	9	75	'Rehberlik servisini tanıtıcı çalışmalara ağırlık verilmelidir.' (K12).
	2	farkındalık çalışmaları	2	16	'Öğrencilere farkındalık kazandırılmalıdır.' (K8).
	3	Değişime açık olma	1	8	'Öğrenciler değişime ve gelişime açık olmalıdır.' (K3).
		Toplam	12	100	

Tablo 13'e göre katılımcıların öğrenciler açısından yapılacaklara ilişkin görüşleri, %75 oranında "bilgilendirme çalışmaları", %16 oranında "farkındalık çalışmaları", %8 oranında "değişime açık olma" şeklinde sıralanmıştır.

Tablo 14: Mesleğin İlk Yıllarında Psikolojik Danışmanların Eğitim Politikaları Açısından Yapılacaklara İlişkin Görüşleri

Tema	No	Kodlar	f	%	Örnek Cümle
Eğiti m polit ikala rı açısı nda n	1	çalışma şartlarını iyileştirme	5	41	'Devlet ve özel kurumların çalışma şartları iyileştirilmelidir.' (K6).
	2	mesleki iyileştirmeler	3	25	'Yönetmelik ve mevzuatta mesleki iyileştirmeler yapılacak şekilde düzenlemeler yapılmalıdır.' (K1).
	3	eğitim anlayışında değişiklikler	2	16	'Eğitim anlayışında rehberlik hizmetlerine göre değişiklikler yapılmalıdır.' (K5).
	4	değer verme	2	16	'Mesleğin değerini arttıracak çalışmalar yapılmalıdır.' (K11).
		Toplam	12	100	

Tablo 14'e göre katılımcıların eğitim politikaları açısından yapılacaklara ilişkin görüşleri, %41 oranında "çalışma şartlarını iyileştirme", %25 oranında "mesleki iyileştirmeler", %16 oranında "eğitim anlayışında değişiklikler", %16 oranında "değer verme" şeklinde sıralanmıştır.

Tablo 15: Mesleğin İlk Yıllarında Psikolojik Danışmanların Ekonomi Açısından Yapılacaklara İlişkin Görüşleri

Tema	No	Kodlar	f	%	Örnek Cümle
Ekonomi açısından	1	maaşları iyileştirme	7	58	'Maaşlar konusunda iyileştirmeler yapılmalıdır.' (K2).
	2	yeterli donanım	3	25	'Rehberlik servisi çalışmalarını için yeterli donanım sağlanmalıdır.' (K9).
	3	ek bütçe	2	16	'Rehberlik hizmetleri için ek bütçe oluşturulabilir. Birimin ihtiyaçları varsa ek bütçeden karşılanabilir.' (K4).
Toplam			12	100	

Tablo 15'e göre katılımcıların ekonomi açısından yapılacaklara ilişkin görüşleri, %58 oranında "maaşları iyileştirme", %25 oranında "yeterli donanım", %16 oranında "ek bütçe" şeklinde sıralanmıştır.

Çalışmaya katılan araştırma grubuna beşinci olarak, "Sizce mesleğin ilk yıllarında Psikolojik Danışmanların daha etkili olmasında en çok kimlere/nasıl sorumluluk düşmektedir?" sorusu yöneltilmiştir. Psikolojik Danışmanların bu soruya vermiş oldukları yanıtlardan elde edilen kodlamalar Tablo 17'de gösterilmiştir.

Tablo 16: Mesleğin İlk Yıllarında Psikolojik Danışmanların Daha Etkili Olmasında En Çok Kimlere/Nasıl Sorumluluk Düşeceğine İlişkin Görüşleri

No	Kodlar	f	%	Örnek Cümle
1	Okul Yöneticileri	6	50	'Okul idaresine en çok sorumluluk düşer.' (K4).
2	Psikolojik Danışman	2	16	'Psikolojik danışmana en çok sorumluluk düşer.' (K9).
3	Rehberlik Araştırma Merkezi	1	8	'Rehberlik araştırma merkezine en çok sorumluluk düşer.' (K6).
4	Milli Eğitim Bakanlığı	1	8	'Bakanlığa en çok sorumluluk düşer.' (K7).
5	Alan Akademisyenleri	1	8	'Üniversitedeki akademisyenlere en çok sorumluluk düşer.' (K1).
6	Sendika/Dernek	1	8	'Sendika/derneklere en çok sorumluluk düşer.' (K11).
Toplam		12	100	

Tablo 16'ya göre katılımcılar mesleğin ilk yıllarında Psikolojik Danışmanların daha etkili olmasında en çok sorumluluğun, %50 oranında "okul yöneticileri", %16 oranında "Psikolojik Danışman", %8 oranında "Rehberlik Araştırma Merkezi", %8 oranında "Milli Eğitim Bakanlığı", %8 oranında "alan akademisyenleri" ve %8 oranında "sendika/dernek" şeklinde sıralanmıştır.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmanın amacı, mesleğin ilk yıllarında Psikolojik Danışmanların yaşadığı sorunları belirlemek ve çözüm önerileri sunmaktır. İlgili literatür incelendiğinde bu çalışmadaki bulgularla diğer araştırmaların bulgularının benzerlik gösterdiği görülmektedir.

Çalışma grubunda yer alan Psikolojik Danışmanlar, sorun kavramını "olumsuz durum", "engel", "çözülmesi gereken durum" olarak tanımlamaktadırlar.

Çalışma grubunda yer alan Psikolojik Danışmanların, Psikolojik Danışman kavramını “psikolojik destek sağlayan”, “yol gösteren”, “farkındalık sağlayan” ve “empati” ile açıkladıkları görülmüştür.

Çalışma grubunda yer alan Psikolojik Danışmanların; okul yönetiminden yetersiz destek gördüklerini, görev tanımları dışında kendilerine gereksiz işler verildiğini ve rehberliğe yönelik bilgi eksiliğinden kaynaklı sorunlar yaşadıkları görülmektedir. Literatürde de okul yönetimi ve öğretmenlerin genelde rehberlik servisinde yapılan görüşmelerle ilgili yanlış algılara sahip olduğu görülmektedir. Bu nedenle eğitim kurumlarında verilen bireyle psikolojik danışma hizmeti daha çok kısa süreli psikolojik danışma şeklinde yürütülmektedir (Cormier ve Hackney, 2008; akt. Öncü, 2015). Ayrıca literatürde Psikolojik danışmanlara kendi görev tanımları dışında verilen işlerde psikolojik sağlamlıkları ve örgütsel mutluluklarının düştüğü görülmektedir. Görev tanımları dışındaki işlerde görevlendirildiklerinde mesleki verimlilikleri ve kişisel mutlulukları bundan olumsuz yönde etkilenmektedir. Psikolojik danışmanların rehberlik yönetmelğinde de belirtildiği üzere görevlerini oldukça kapsamlıdır. Bunların dışında görevler beklendiğinde bu durum zorlayıcı bir işe dönüşmektedir. Ayrıca Psikolojik Danışmanlar, bu tür işlerde görev aldıklarında kendi görev alanlarındaki kadar başarılı olamayacakları tahmin edilmektedir (Güzel, 2021).

Çalışma grubunda yer alan Psikolojik Danışmanların; öğretmenler ile eksik iş birliği, iş yapmadıklarına dair önyargıların olması, Psikolojik Danışmanın çalışmalarının gereksiz olduğuna dair duyarsızlık ve rehberliğe yönelik bilgi eksiliğinden kaynaklı sorunlar yaşadıkları görülmektedir. Yapılan araştırmalarda da bazı öğretmenlerin derslerini daha rahat geçirmek için problem davranış gösteren öğrenciyi ders bitimine kadar kalmak üzere danışmaya gönderdikleri görülmektedir. Öğretmenlerin bu şekilde davranışlarda bulunmaları Psikolojik Danışmanların öğretmenler ile sorun yaşamasına neden olmaktadır (Myrick, 2003; akt. Öncü, 2015).

Çalışma grubunda yer alan Psikolojik Danışmanların; mesleğin sorumlulukları açısından bildirim yükümlülüğünde sorumluluğun paylaşılmaması, açık görev tanımlarının olmaması ve evrak işlerinin yoğunluğundan kaynaklı sorunlar yaşadıkları görülmektedir. Literatürdeki araştırma sonuçlarına göre, işlerini rehberlik ekseninde tanımlayan Psikolojik Danışmanlar, eğitsel ve mesleki rehberlik faaliyetlerinde çok fazla tatmin sağlamakta ayrıca okul alanı ile lisans programlarının psikolojik danışmanlık konusunda uygun olmadığını belirtmektedirler. Daha çok sağaltım hizmeti verme ve profesyonel bir uzmanlık alanı olarak işlerini tanımlayan Psikolojik Danışmanların ise kendilerini mesleki anlamda daha nitelikli algıladıkları görülmektedir (Dağlı, 2014).

Çalışma grubunda yer alan Psikolojik Danışmanların; öğrenciler ile rehberliğe yönelik bilgi eksikliği, psikolojik danışmana yönelik yanlış algılar ve okul içi davranış problemlerinden kaynaklı sorunlar yaşadıkları görülmektedir. Literatürde de eğitim kurumlarında problem davranış gösteren öğrencilerin ders öğretmeni tarafından rehberlik servisine gönderildiği görülmektedir. Bu durum öğrenciler açısından bakıldığında Psikolojik Danışmanın disiplin sağlayıcı bir otorite figürü olarak algılanmasına neden olmaktadır. Ancak Psikolojik Danışmanının okul disiplin kurulunun bir üyesi olması danışmanın imajını ve işini etkilemektedir. Psikolojik Danışmanların okullarda kurallara uymayan, öğretmenleri ile problemler yaşayan ve okul personeli ile çatışan öğrenciler ile çalıştıklarını belirtmektedir (Myrick, 2003; akt. Öncü, 2015). Bir diğer çalışmada Psikolojik Danışmanların öğrenci sayısı arttıkça iş streslerinin de arttığı görülmektedir. Psikolojik Danışmanın eğitim kurumunda sorumlu olduğu öğrenci sayısına göre iş streslerinin farklılaşma gösterdiği saptamıştır (Malkoç 2006; akt. Çağırıcı, 2017).

Çalışma grubunda yer alan Psikolojik Danışmanların; eğitim politikaları açısından görev tanımlarının net olmaması, yönetmelik/mevzuatın uygulamaları içermemesi ve mesleğe yeteri kadar değer verilmemesinden kaynaklı sorunlar yaşadıkları görülmektedir. Literatür incelendiğinde eğitim kurumlarında yapılan bireysel danışmanlıkların daha çok problem davranışların çözümü ve meslek seçimi ile ilgili olduğunu belirtmektedir. Ancak bireysel danışmanlık hizmetinin okullarda verilmesinin bir lüks olduğunu ifade etmektedir. Çünkü okullardaki danışmanlar sayısal yönden yetersizdir ve sayıca tüm öğrencilerle bireysel görüşme yapmaya yeterli olmamaktadır. Psikolojik danışma oturumlarının süresi 45-50 dakika arasında sürmektedir. Bu sürenin çocuklarla yapılan çalışmalarda 20-40 dk arasına düştüğü görülmektedir. Eğitim kurumlarında günde yaklaşık 6 ila 8 öğrenci ile görüşülmektedir (Cormier ve Hackney, 2008; akt. Öncü, 2015).

Çalışma grubunda yer alan Psikolojik Danışmanların; ekonomi açısından maaşların yetersiz olması, rehberlik servisinde kullanılan materyallerin masraflı olması, rehberlik servisi donanımlarının eksik olması ve köylerde görev alan Psikolojik Danışmanların kısıtlı imkanlara sahip olmasından kaynaklı sorunlar yaşadıkları görülmektedir.

Çalışma grubunda yer alan Psikolojik Danışmanlar, sorunların üstesinden gelmek için okul yönetiminin Psikolojik Danışmanlara destekleyici tutum ile yaklaşması gerektiğini ve rehberliğe yönelik bilgi eksikliklerini gidermek için okul idaresine eğitimler verilmesinin etkili olacağını ifade etmektedir. Literatürde de farklı kurumlarda görevlendirme verilen Psikolojik danışmanlara kurum yöneticilerinin birden fazla olan iş yükünü azaltacak şekilde planlamalar yapması iş verimini artırmak açısından önemli görülmektedir. Aynı zamanda psikolojik danışmanlara, psikolojik danışmanlık görev tanımları dışında işlerin verilmemesi de dikkate alınması gereken bir nokta olarak vurgulanmaktadır (Güzel, 2021).

Çalışma grubunda yer alan Psikolojik Danışmanlar, sorunların üstesinden gelmek için öğretmenlerin Psikolojik Danışmanlar ile iş birliğine ve iletişime açık olmalarını, rehberliğe yönelik bilgi eksikliklerini gidermek için öğretmenlere eğitimler verilmesinin etkili olacağını ifade etmektedir.

Çalışma grubunda yer alan Psikolojik Danışmanlar, sorunların üstesinden gelmek için mesleğin sorumluluklarının paylaşılmasını, kendilerini mesleki anlamda geliştirmelerini, mesleki sorumluluklarını kabullenmelerini ve mesleğin ilk yıllarında Psikolojik Danışmanlara oryantasyon çalışmaları yapılmasının etkili olacağını ifade etmektedir. Literatürde de mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin ilk yıllarında karşılaşılabilecekleri sorunların dikkate alınması ve bu doğrultuda uygun hizmet içi eğitimlerin planlanması önerilmektedir. Aday öğretmen yetiştirme programları ile ilgili yapılan çalışmaların özel öğretim kurumlarında gerçekleştirilmesi fayda sağlayacaktır. Ayrıca yöneticilerin kanunlar aracılığıyla denetlemelerinin yapılması mesleğe başlayan öğretmenlerin emeğine ve haklarına saygılı olunması açısından gereklidir. Bu alanda yapılacak çalışmaların arttırılmasının mesleğe yeni başlayacak olan öğretmenler için tecrübe kazanmaları ve gelecekte yaşanacak problem durumlarında mücadele edebilme yetisi kazanabilmeleri için yol gösterici olması bakımından önemlidir (Çimen, 2021). Başka bir çalışmada da eğitim kurumlarında Psikolojik Danışmanlara yönelik geliştirici ve yenileyici çalışmaların yapılması önemli görülmektedir. Bu sayede Psikolojik danışmanlar yetkinliklerini artırabilmektedir (Çağırıcı, 2017).

Çalışma grubunda yer alan Psikolojik Danışmanlar, sorunların üstesinden gelmek için öğrencilerin değişime açık olmalarını, rehberliğe yönelik bilgi eksikliklerini gidermek için öğrencilere eğitimler verilmesini ve rehberliğe yönelik farkındalık çalışmaları yapılmasının etkili olacağını ifade etmektedir.

Çalışma grubunda yer alan Psikolojik Danışmanlar, sorunların üstesinden gelmek için eğitim politikaları açısından çalışma şartlarının iyileştirilmesinin, eğitim anlayışında rehberliğe yönelik değişiklikler yapılmasının, meslekte iyileştirmeler yapılmasının ve mesleki değerlerin verilmesinin etkili olacağını ifade etmektedir. Literatür incelendiğinde Psikolojik danışma, uygulamada teknik özellikleri olan profesyonel bir hizmet alanıdır. Psikolojik danışma hizmetlerinin etkililiği danışmanların bu alanda iyi eğitim almış olmalarına ve uygulamada psikolojik danışmanlık becerilerine sahip olmalarına bağlıdır. Bu sebeple psikolojik danışma ve rehberlik lisans programlarında öğrencilerin iş alanına dair teorik ve uygulamalı derslerin konulması önerilmektedir. Ayrıca okullarda görev alan Psikolojik danışmanlara yönelik, özellikle mesleğe yeni başlayanlar için MEB hizmet içi eğitim kapsamında uygulamalı eğitimler, konferans, panel, seminer ve kurslar düzenlenmelidir (Akar, 2016).

Çalışma grubunda yer alan Psikolojik Danışmanlar, sorunların üstesinden gelmek için ekonomi açısından maaşların iyileştirilmesinin, rehberlik servislerine yeterli donanımın sağlanmasının ve yapılan çalışmalar için ek bütçenin verilmesinin etkili olacağını ifade etmektedir.

Çalışma grubunda yer alan Psikolojik Danışmanlar, mesleğin ilk yıllarında Psikolojik Danışmanların daha etkili olmasında en çok okul idaresine, Psikolojik Danışmana, Rehberlik Araştırma Merkezi'ne, Milli Eğitim Bakanlığı'na, alan akademisyenlerine ve sendika/derneklere sorumluluk düştüğünü belirtmektedirler. Tüm yapıların iş birliği içerisinde hareket etmelerinin etkili olmasında önemli olduğunu belirtmektedirler.

Çalışma sonucunda araştırmacılar mesleğin ilk yıllarında Psikolojik Danışmanların okul yönetiminden kaynaklı, öğretmenlerden kaynaklı, öğrencilerden kaynaklı, eğitim politikalarından kaynaklı, ekonomik kaynaklı ve diğer kaynaklı sorunlar yaşadıkları sonucuna varmışlardır. Mesleğin ilk yıllarında Psikolojik Danışmanların problemlerini gidermek için okul idaresine, Psikolojik Danışmana, Rehberlik Araştırma Merkezi'ne, Milli Eğitim Bakanlığı'na, alan akademisyenlerine ve sendika/derneklere sorumluluklar düşmektedir. Bu bağlamda Psikolojik Danışmanların iletişimde bulunduğu her bir paydaşın işbirliği içerisinde hareket etmesinin sorunların giderilmesinde önemli olduğu görülmektedir. Araştırma sonuçları, Psikolojik Danışmanların mesleğin ilk yıllarında

yaşadığı sorunların etkin ve verimli bir şekilde çözülebilmesi ve Psikolojik danışmanların mesleği sürdürmeleri açısından bir zemin oluşturmaktadır.

Araştırma bulguları doğrultusunda araştırmacılar Psikolojik Danışmanların yaşadığı problemlerin olumsuz etkilerini ortadan kaldırmak için bazı öneriler ortaya koymuşlardır. Bunlar;

1. Psikolojik Danışmanların eğitim kurumlarında öğrenci, veli, öğretmen, okul idaresi ve personel ile doğrudan iletişim bulunduğu görülmektedir. Bu nedenle her bir paydaşın işbirliği içerisinde hareket etmesi Psikolojik Danışmanların mesleki sorumluluklarını yerine getirmesinde kolaylık sağlamaktadır.
2. Mesleğin ilk yılları Psikolojik Danışmanların üniversitede aldığı teorik eğitimleri uygulamaya başladıkları süreçtir. Bu nedenle mesleğin ilk yıllarında deneyim eksikliğinden dolayı hatalar yapılabileceği göz önünde bulundurulmalı ve destek olunmalıdır.
3. Psikolojik Danışmanların diğer eğitim kurumlarında çalışan personele göre görev süreleri ve tanımları farklılaşmaktadır. Bu nedenle diğer paydaşların Psikolojik Danışma mesleğinin yeterlilikleri hakkında bilgi eksikliklerinin giderilmesi ve eğitim kurumlarında rehberlik kültürünün etkin olabilmesi Psikolojik Danışmanların etkili mesleki becerilerine bağlıdır.
4. Psikolojik Danışmanların mesleğin ilk yıllarında kendilerini geliştirecek çalışmalar yapmalarının mesleğin getirdiği problemler ile baş etmelerinde önemli olduğu düşünülmektedir.
5. Yönetmelik ve mevzuatta Psikolojik Danışmanların meslek tanımlarını ve çalışma koşullarını iyileştirecek şekilde düzenlemeler yapılmalıdır.
6. Daha önce Psikolojik Danışmanı olmayan okullara atanan Psikolojik Danışmanların rehberlik servisindeki eksik donanımları talep etmekte zorlandıkları görülmektedir. Bu bağlamda okul yönetimlerinin destekleyici tutum içerisinde olmaları Psikolojik Danışmanların talepleri rahatlıkla ifade edebilmelerine yardımcı olacaktır.
7. Psikolojik Danışmanların okullarda öğretmen, idareci, öğrenci ve veli ile kurduğu çok boyutlu ilişki her okula bir Psikolojik Danışman gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır.
8. Psikolojik Danışmanların kendi okullarındaki iş yükü göz önünde bulundurulmalı ve Psikolojik danışmanı olmayan okullara ikinci bir görevlendirmeler yapılmamalıdır.
9. Mesleğin ilk yıllarında Psikolojik Danışmanlar daha önce karşılaşmadıkları vakalar ile karşılaşmaktadır. Dolayısı ile bildirim yükümlülüğü içeren durumlarda Psikolojik Danışman ve okul idaresi birlikte hareket etmeli, Psikolojik Danışmanın süreçte yalnız bırakılmaması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akar, E. (2016). Okul Psikolojik Danışmanları ile Psikolojik Danışman adaylarının olumsuz otomatik düşüncelerinin incelenmesi. *Yayınlanmamış yüksek lisans tezi*, Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Akkoyun, F. (1990). Danışma psikolojisinin dünü, bugünü ve geleceği, *Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 23(2), 419-433.
- Akkoyun, F. (1995). "PDR'de unvan ve program sorunu: Bir inceleme ve öneriler", *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(6), 1-21.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır?. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388.
- Çağırıcı, S.F. (2017). Psikolojik Danışmanların kişilik özellikleri ile iş doyumunu arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çimen, B. (2021). Öğretmenlerin gözünden öğretmenlik mesleğinin ilk yılları. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 367-378.
- Doğan, S. (1996). Türkiye'de Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanında meslek kimliğinin gelişimi ve bazı sorunlar, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(7), 32-44.
- Doğan, S. (2000). Psikolojik Danışman eğitiminde akreditasyonun gereği ve bir model önerisi, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(14), 31- 38.
- Gergin, E. (2010). Mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin ilk yıllarında karşılaştığı zorluklar ve bu zorluklarla başa çıkma yolları. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Gül, İ., Türkmen, F. ve Aksel, N. (2017). Aday öğretmen görüşlerine göre aday öğretmen yetiştirme sürecinin değerlendirilmesi. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(1), 365-388.
- Güzel, H. (2021). Psikolojik Danışmanların psikolojik sağlıkları ile örgütsel mutlulukları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rize.
- Karademir, E., Sarikahya, E. ve Altunsoy, K. (2017). Fen bilimleri öğretmenlerinin beceri kavramına yönelik algıları: bir olgubilim çalışması. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(1), 53-71.

- Nazlı, S. (2003). *Öğretmenlerin kapsamlı gelişimsel rehberlik ve psikolojik danışma programlarını değerlendirmeler*. VII. Ulusal PDR Kongresi Bildiri Özetleri, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Öncü, H. (2015). Psikolojik danışma müdahalesi olarak bireysel psikolojik danışma, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 389-407.
- Sözbilir, M. (2009). Nitel veri analizi. *Retrieved from http://fenitay.files.wordpress.com/2009/02/1112-nitel-arac59ftc4b1rmada-veri-analizi.pdf on, 17, 2014.*
- Şişman, M. (2009). Öğretmen yeterlilikleri: Modern bir söylem ve retorik. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(3). 63-82.
- Ültanır, E. (2005). Türkiye’de psikolojik danışma ve rehberlik (PDR) mesleği ve Psikolojik Danışman eğitimi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 102-111.
- Yeşilyaprak, B. (2009). Türkiye’de psikolojik danışma ve rehberlik alanının geleceği: Yeni açılımlar ve öngörüler, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi*, 42(1), 193-213.

İnternet Kaynakları

www.cumhuriyet.com.tr

www.yeniakit.com.tr

Makale Geçmişi	<i>Geliş:</i> 25.08.2022	<i>Kabul:</i> 29.08.2022	<i>Yayın:</i> 31.08.2022
Makale Türü	Araştırma Makalesi- Kuramsal		
Önerilen Atıf	Bayar, A & Çalışkan, G. (2022). Mesleğin İlk Yıllarında Psikolojik Danışmanların Yaşadığı Sorunlar <i>Journal of Research in Education and Teaching</i> . August, 11 (3), ss.158-171		